

Sco punct culminont dall'inauguraziun dalla punt nova han Mario Cavigelli, Clau Schlosser e Reto Knuchel tagliu il pindel ellas colurs cantunales.

La punt veglia da Danis ei dapi vendergis ord funcziun pil traffic motorisau. Igl onn proxim vegn igl object historic renouaus.

FOTOS A. BEELI

Per silmeins 90 onns

Igl uffeci da construcziun bassa ha inaugurau la punt nova da Danis

■ (anr/abc) Venderdis ei la populaziun dalla vischnaunca da Breil s'entupada a Danis, e quei en in liug niev nua ch'els vegnan buca pli ad ir a pei. Igl Uffeci da construcziun bassa dil Grischun ha inaugurau la punt nova sul Rein. Quella ei reservada pil traffic motorisau, ferton che la punt veglia digl onn 1928 survecha naven d'immediat mo pli a ciclists e pedunzs. Il cuors da posta Tavanasa-Breil da vendergis, ils 30 da settember ei ius l'emprema gada sur la punt exact allas 12.10. Il manischnun ha schau resunar in festiv «tütato» cu el ha traversau l'emprema gada igl object niev. Quei mument fuv negin pli silla punt, il grond applaus fuv gia vargous. In'ura avon han *Mario Cavigelli*, il cusseglier guvernativ e schef dil departament, *Reto Knuchel*, il cauinshingnier digl Uffeci cantunal da construcziun bassa, ensem cul president communal *Clau Schlosser*, tagliau il pindel festiv. Cun quei act han els aviert officialmein in niev access als vitgs da Danis. Dardin sco era Breil. La nova colligiaziun ei in tiern impurtont ella historia dalla vischnaunca da Breil e per quella ha il cantun investau 5,3 milliuns francs.

Impurtont ischel dalla vischnaunca
Il scalem superior dalla scola da Danis ha embelliu musicalmein la festivitad. Per ordinari fetschien els buca talas inauguraziuns per objects da semeglionta grondezia, han Cavigelli e Knuchel declarau. La finala posseda il cantun 1443 punts ed ha da mantener ina reit da vias da colligiaziun da 1428 kilometers. Il schef dil Departament cantunal da construcziun, traffic e forestalesser ha numnau il Grischun sco tiara dallas vias, dils tunnels e dalla punts. La nova punt da Danis ei 101 meters liunga e remplazza la punt ch'igl inschignier Walter Versell haveva planisau igl onn 1927/28. Ils 25 da settember 1927 haveva l'aua gronda destruiu la punt veglia da Robert Maillard digl onn 1905. Gia diesch meins pli tard, il fenadur 1928, han ins saviu inaugurar la nova. Ch'ina bova ni l'aua gronda vegnan a donnegiar quella ei ualvess pusseivel, pertgei oz han ins autras pusseivladads da prevegnir a tals prighels. Buca per nuot han ins siglientau la primavera vargada il grep ella spunda sur la punt.

Damai che gest dus objects stettien el center, la punt nova sco era la veglia, ha-

gien els vuliu festivar culla populaziun dalla vischnaunca da Breil, ha Cavigelli accentuau. Lezza ei vegnida en roschas vendergis vargau a Danis. Igl ei stau in act che ha liug mo mintga 80 tochen 100 onns. Tiel cantun ei igl object niev registra cul num «Punt dil Rein-Vorderrheinbrücke Danis». Igl ei igl impurtont ischel dalla vischnaunca. Tenor lescha da vias garantessa il cantun a mintga vischnaunca ina colligiaziun, aschia han ins stuiu remplazzar la punt. L'investiziun ei stada necessaria perquei che la veglia dumignava buca pli las tonnaschas, cun mo in vial ed in passapei fuv ella era memia stretga e garanteva buca pli la segirtad.

Fundaziun sanescha la punt veglia
Tochen venderdis vargau ha ella perinagada ademplier s'iu survetsch, da tuttas uras e per tuttas situaziuns, cun autos da posta ed autos da vitgira. Il traffic da cruchar e precedenza sin ed avon quella punt ha funcziunau tut quels onns senza problems. Uss eis ella denton «pensiuada» definitiv ed il cantun ha relaschau ella ord s'iu inventari dalla reit da vias. Per buc esser enta peis respectiv in factur da

prighel havess il cantun stuiu sbar ella. Che la punt historica da Versell resta als da Danis-Tavanasa sco perdetga historica, architectonica e culturhistorica ei d'engraziar agl engaschi dall'union Noss Punt. En ina votaziun communal fuv il pievel s'exprimius – oravontut per motivs finanzials – encunter in project da surprender e mantener la punt. All'union eis ei gartegiav da mobilisar massa gleud, da sensibilisar instituziuns ed instanzas surregionalas per in object che ha piars sia funcziun, ch'ei denton da gronda muntada.

Vendergis suentermiezgi han representants dil cantun e dalla fundaziun Noss Punt suttascret sil cudisch funsil a Mustér il document cul qual il cantun surdat la punt veglia officialmein alla fundaziun Noss Punt. Igl onn proxim vegn igl object renouaus per ina summa da rodund 900 000 francs.

Mo pil traffic plaun

Rita Cathomas-Bearth, presidenta dalla union Noss Punt, ha declarau ch'ei drovi tuttavia era vinavon empau stentas per financiar la renovaziun e per che tut ve-

gni a buna fin. Cusseglier guvernativ Mario Cavigelli ha engraziav all'union ed alla fundaziun Noss Punt pigl engaschi. S'iu departament havess buca saviu far ei, pertgei lez ha autras incumbensas. Cun ina considerabla contribuziun finanziala – ord in'otra cassa – ha il cantun tuttina contribuiu al salvament dil monument exemplaric.

Il plevon sur *Marcel Köhle* ha benediu la punt e squitrau generusamein aua sur ils tgas dils presents. En sias supplicas ha el implorau la grazia divina, la punt dueggi gidar da tener e tgirar il respect, la toleranza e la pasch en vischnaunca. Ils davos onns haveva il destin dalla punt veglia mess sill'emproma quei. En in onn quantan ins da saver festivar la punt da Versell renovada e preparada per proximas generaziuns da pedunzs e ciclists. La punt nova che ha negin passapei traversan tochen lu mellis vehichels da tut gener cun peisas tochen 32 tonnas. «Che la nova punt dil Rein a Danis-Tavanasa possi suandar igl exempel da sia antecessura e star a disposiziun allas proximas generaziuns – il pli bugen puspei per silmeins 90 onns», ha Cavigelli declarau en s'iu plaid official.

En survetsch dil carstgaun

La media Marianna Manetsch ha aviert sia pratica a Glion

■ (anr/abc) El Grischun, oravontut en sias regiuns periferas, ei la munconza da miedis da casa stada ils davos onns ina tematica virulenta. Miedis sursilvans ch'ei emigrai zacu giu la Bassa tuornan buca schi bugen. Per la media Marianna Manetsch eis ei stau ina domanda dil cor da turnar. Igl 1. da settember ha ella aviert a Glion sia pratica per medischina generala. Ella ei carschida si a Mustér, sia mumma ei da Sagogn. Cull'entschatta da s'iu studi ha ella denton bandunau la Surselva. Sco biars auters ha ella silsunter rimnau experientschas professionali. Emblidau sia patria, e cunquei era il romontsch, ha *Marianna Manetsch* mai. Dils 1991 tochen ils 1998 ha ella studegiu, fatg igl examen da stadi e doctorau a Friburg e Turitg. Ils proxims diesch onns ha ella praticau sco assistenta en differentas clinicas e praticas giu la Bassa. A Basilea ha ella luvrau vinavon ed ei scolada en differentas spartas specialas. Denton fuv ella semaridada ed ha fundau famiglia. Zacu ei il desideru daventaus pli ferm da returnar. Cun s'iu consort ed ils treis affons ha la media viu uonn il mument da realisar la visiun. «Ei era temps per ina midada», declara ella la decisiun da viver e luvrar en Surselva. La fin da fenadur ha la famiglia *Ernst Manetsch* bardigliu ed

La media Marianna Manetsch (sesend) e sia assistenta Fabienne Kaufmann ella pratica alla Via Sontga Clau 7 a Glion.

FOTO A. BEELI

ei arrivada si da Basilea per secasar a Sagogn. Igl ei plitost ina casualitad ch'els han priu domicil el vitg nativ dalla mumma.

Medischina generala e...

In meins pli tard, igl 1. da settember 2016, ha Marianna Manetsch aviert sia atgna pratica da miedi a Glion. Ella Via Sontga Clau sut 7, ella casa Candinas direct sut il spital, ha ella endrizzau ina pratica per medischina generala FMH e medischina manuala Samm. La pratica ha localitads spaziusas, claras e buca surcargadas cun mobilies. Ils pazients san entrar u direct naven dalla casa da parcar dil spital ni dalla Via Sontga Clau. Ins consulescha nuidis il miedi. Denton, sch'igl ei necessari e forsa urgent, duess ins saver ir tier ina persuna da confidonza. Gievgia sera ha la media envidau ad in apero d'avertura. Ins ha saviu seperschuder ch'ella ei «ina dallas nossas», ina persuna cullas qualitads necessarias. Sia vocaziun eis ei da gidar e porscher agid e sustegn, tedlar, giudicar, tractar. Ella enonuscha simtoms, dat diagnosas, cusa e fa pigns tractaments chirurgics, cass d'urgenza s'audan tier s'iu mintgagi, ella indichescha terapias, cusseglia, medemamein mira ella ch'il pazient s'engaschi sez ella prevenziun.

... medischina manuala

Marianna Manetsch ei ina media moderna. Denton era ina sco quei ch'ins enonuscheva pli baul, pertgei era visetas da casa s'audan tier sia purschida. Sper la medischina generala porscha ella era la medischina manuala. Ei setracta d'ina metoda fetg effectiva dalla scienzias nataralas. Tier disturbis da funcziun digl apparat da semover lavura la media culs mauns e direct sillas parts dil tgerp. Manipulaziuns directas mitigheschon las dolurs e promovon il process da medegar. Cunzun tier difficultads cul dies, cullas giugadiras e musclas vegn la medischina manuala applicada savens. Lu lavura ella era culla terapia da trigger e cun guilas, il schinumnu Dry Needling.

Suenter igl empren meins trai la nova media a Glion ina bilantscha positiva da s'iu retuorn ella patria. Ella seigi satisfatga dils contacts cun pazients ed instituziuns, dallas localitads e dil liug. Sia assistenta ella pratica, *Fabienne Kaufmann*, sustegn cumpetentamein ella. Ils pazients sursilvans apprezzieschan ch'els san ir tier ina media cumpetenta e cun experientscha, ed els han bugen che quella tschontscha romontsch. Sch'ins discuoira il medem lungatg sesent'ins buc jasters, quei rumpa entginas barrieras gest en ina fasa da malsogna ni accident.